Datum
6 oktober

Onderwerp
Programmabegroting 2027-2030

Aantal bijlagen
2

Wat adviseert het college te besluiten?

- *De Programmabegroting 2027-2030 vast te stellen.*
- *De nota reserves 2026 vast te stellen.*

Algemene toelichting (AANBIEDINGSBRIEF)

Voor u ligt de programmabegroting 2027-2030. De eerste begroting waarin we het coalitieakkoord 'Met elkaar, aan de slag' tot uitvoering brengen. Deze begroting volgt op onze bespreking van de Kaderbrief 2027-2030, waar u ook een inhoudelijke reactie op het coalitieakkoord heeft gegeven.
In deze programmabegroting geven we een eerste doorkijk uitwerking van onze ambities uit 'Met elkaar, aan de slag'. De speerpunten uit ons coalitieakkoord hebben we per programma uitgewerkt in activiteiten, met een indicatie wanneer we ermee aan de slag gaan.
We zetten gericht in op het realiseren en uitvoeren van onze ambities. Dit doen we door maximaal gebruik te maken van de beschikbare financiële ruimte. We hebben te maken met de realiteit van beperkte financiële middelen, krapte op de arbeidsmarkt en onzekerheden vanuit landelijke en mondiale ontwikkelingen. Onze insteek is én blijft om zo voortvarend mogelijk aan de slag te gaan, met realisatie en versnellen van onze ambities waar dat kan.

Focus op uitvoering

We hebben in deze begroting een belangrijk deel van onze ambities ook financieel vertaald. Het gaat om de posten waar we ook al in het coalitieakkoord van hebben aangegeven dat we hiervoor geld willen vrijmaken. Financieel gezien staat de begroting onder druk. Structureel is er nagenoeg geen ruimte en dit komt de komende jaren alleen maar meer onder druk te staan. Incidenteel hebben we daarentegen wel ruimte, deze zetten we gericht in voor onze ambities op de gebiedsontwikkelingen, de uitvoering hiervan en geven we een impuls aan Schadewijk. Ons doel is om ambities en projecten hiermee echt tot realisatie te laten komen.

Komende periode geven we uitvoering aan onze ambities met in deze begroting op de volgende onderdelen:

- **Stadsontwikkeling, wonen en mobiliteit:** Binnen de verschillende gebiedsontwikkelingen werken we aan zoveel mogelijk passende en betaalbare huizen in een prettige, gezonde en sociale leefomgeving. Daarom vullen we de reserve Binnenstedelijke transformaties aan, zo kunnen we de komende periode investeren in onder andere Amsteleind, Euterpepark en de Schadewijk. Om Oss ook bij de groei van de stad bereikbaar te houden, hebben we grote ambities op het gebied van mobiliteit; we stellen hiervoor extra capaciteit beschikbaar.
- **Ongelijk investeren in Schadewijk voor gelijke kansen:** In Schadewijk komt alles samen. De gebiedsontwikkeling die we hier willen realiseren vraagt om extra geld voor projecten en investeringen, maar ook om extra capaciteit. We stellen hiervoor een extra bedrag beschikbaar om de komende jaren voortvarend aan de slag te kunnen.
- **Innovatieve maakstad Oss:** We bouwen aan de economie van morgen en we kiezen voor een economie waar de mens centraal staat. Al eerder hebben we u een investeringsvoorstel voor Pivot Park voorgelegd. Daarnaast blijven we werken aan bedrijventerreinen, het faciliteren van opgaven rondom energie, de haven en de lerende stad Oss. Voor een toekomstbestendige landbouw en voor Hoessenbosch (vrijetijdeconomie) maken we geld vrij. In het centrum geven we een impuls aan het Barbarapark en geven we een opwaardering aan het basketbalveld bij het Stadssportpark.
- **Passende voorzieningen en cruciale verenigingen voor een aantrekkelijke gemeente:** We blijven volop inzetten op de bouw van het theater en het zwembad. Ook zetten we in op duurzame en laagdrempelige ontmoeting dichtbij huis. We herijken het subsidiebeleid zodat de subsidies die we verstrekken bijdragen aan onze doelen.
- **Goede ondersteuning, transformatie en kostenbewustzijn binnen het sociaal domein:** Meedoen mogelijk maken voor alle inwoners van Oss is onze ambitie. Het perspectief op ontwikkeling via werk en onderwijs draagt bij aan welzijn, zelf- en samenredzaamheid. We hechten belang aan een solide sociale basis, het realiseren van de financiële opgave en de implementatie van de stevige lokale teams om nabij te zijn aan onze inwoners. We behouden de formatie van jongerenwerk en investeren in monitoring.
- **De energie- en klimaatopgave**: Netcongestie heeft onze hoogste prioriteit vanwege de randvoorwaardelijkheid die het heeft bij veel grote belangrijke ontwikkelingen. Klimaatrobuustheid is een uitganspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen. We werken vanuit de nationale doelstellingen in realistische stappen toe naar een gemeente die in 2050 energieneutraal, aardgasvrij en klimaatrobuust is. In 2027 maken we geld vrij voor de bakenbomen en stedelijke landschapsparken
- **Weerbaarheid en veiligheid:** Iedere inwoner moet zich veilig voelen in huis, op straat en in de eigen wijk. We verhogen de bijdrage aan Veilig Thuis en maken de aanpak van de Weerbare samenleving.
- **Samenwerking en organisatie:** Om goed uitvoering te kunnen geven aan onze ambities, is een professionele en voldoende toegeruste organisatie een voorwaarde. We zetten nadrukkelijk in op participatie, de samenwerking met partners en we investeren in verdere digitalisering en informatiebeveiliging.

Evenwichtige begroting 2027
Financieel gezien presenteren we een meerjarig sluitende begroting in 2027 en ook het meerjarenperspectief in 2030 is nu sluitend. Voor 2027 hebben we ruimte voor incidentele posten nieuw beleid. Dit komt met name door een vrijval uit de reserve Opvang Vluchtelingen. We zetten deze ruimte gericht in voor de verbeteringen van de stad via een storting in de reserve Binnenstedelijke transformaties, een impuls voor de Schadewijk en een investering in de uitvoering van de Stadsagenda. Het overige deel gebruiken we voor de overige ambities uit het coalitieakkoord waarvoor we geld vrij wilden maken, zoals een toekomstbestendige landbouw, de Luciakerk en Hoessenbosch. De ruimte die in 2027 ontstaat door tijdelijke voordelen zetten we in voor andere incidentele impulsen.

Realistisch, voorspelbaar en wendbaar financieel beleid
Meerjarig staat de begroting onder druk en komt het ravijnjaar 2028 dichterbij. We hebben een groot deel van de maatregelen uit de strategische heroriëntatie al gerealiseerd. We zetten nadrukkelijk in op de realisatie van het restant van de maatregelen, maar dit vormt wel een risico. De bezuinigingen binnen jeugdhulp zijn daarin het meest risicovol. Daarnaast hebben we nog een aantal risico's die komend jaar begrotingsruimte gaan vragen, zoals de mogelijke structurele financiering van Veilig Thuis, uitvoering van plannen op het gebied van onderwijshuisvesting en de werkzaamheden in het kader van de Omgevingswet.

Aan de andere kant is er ook veel onzekerheid bij de inkomsten vanuit het Rijk, waardoor het lastig is om goed vooruit te kijken. We vinden nog steeds dat Oss recht heeft op voldoende compensatie voor de kosten van jeugdhulp.
Daarnaast vinden we dat we "recht" hebben op het laatste deel van de herverdeling van het gemeentefonds.

Als de inkomsten vanuit het Rijk op peil blijven, we onze maatregelen succesvol uitvoeren en risico's beperkt blijven, dan zien we de toekomst met vertrouwen tegemoet. Blijven extra middelen uit of stijgen de kosten verder, bijvoorbeeld voor jeugdhulp, onderwijshuisvesting of wettelijke taken, dan zullen we echt keuzes moeten maken in het tempo en de omvang van onze ambities.

Voorbereid op de toekomst
Om voorbereid te zijn op tegenslagen en vanuit de wil om onze ambities te realiseren, gaan we komend jaar verder met een verkenning van de strategische heroriëntatie. De uitwerking van dit traject geven we graag vorm in samenwerking met de gemeenteraad. Met deze heroriëntatie willen we duidelijk in beeld hebben aan welke knoppen we kunnen draaien om ons geld uit te geven aan zaken die we het allerbelangrijkste vinden. We kijken ook nadrukkelijk naar de balans tussen ambities, geld en uitvoeringskracht in het ruimtelijke domein. Het binnenstedelijk ontwikkelen via de gebiedsontwikkelingen is nodig en één van onze topprioriteiten, maar vanwege de complexiteit zorgt het voor meer druk op uitvoeringskracht en financiële middelen. We brengen ambities en beschikbare middelen in beeld zodat we kunnen focussen op het realiseren van onze topprioriteiten, naast het uitvoeren van onze wettelijke taken.
Dit zal een traject worden richting de kadernota en programmabegroting 2028. We houden daarbij de actualiteiten in de gaten, monitoren de realisatie van de taakstellingen en sturen op het terugdringen van risico's. Wanneer de noodzaak hoger wordt, zullen we het traject opschalen. Wanneer dit niet nodig blijkt, zullen we nog steeds keuzemogelijkheden in beeld willen hebben wegens goed financieel beleid maar is de noodzaak minder.

We houden u nadrukkelijk op de hoogte en leggen tijdig keuzemogelijkheden en richtingen aan u voor. Zodat we samen het gesprek kunnen voeren over onze prioriteiten. Zo kunnen we samen tijdig bijsturen, vanuit een visie op wat nodig is voor Oss en financieel solide is op de lange termijn.

Graag gaan wij de komende weken met u het gesprek aan over deze programmabegroting 2027 – 2030 en gaan we aan de slag voor onze prachtige gemeente.

Samenvatting financiën
De samenvatting van de financiële positie voor onze meerjarenbegroting is als volgt:

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bestaand beleid					
Lasten	480.918	455.573	445.912	433.698	429.537
Baten	-456.585	-444.607	-436.711	-430.727	-431.448
Saldo	24.333	10.966	9.201	2.971	-1.911
Stortingen reserves	38.889	9.461	19.535	6.941	6.630
Onttrekkingen reserves	-60.487	-20.655	-23.710	-5.816	-5.363
Saldo mutaties reserves	-21.598	-11.194	-4.175	1.125	1.267
Totaal bestaand beleid	**2.735**	**-228**	**5.026**	**4.096**	**-644**
Nieuw beleid	1.317	2.879	986	845	844
Autonome ontwikkelingen	-5.943	-2.432	-2.153	-2.637	276
Septembercirculaire	-260	-581	-562	-623	-638
Saldo programmabegroting	**-2.150**	**-361**	**3.297**	**1.681**	**-161**
Inzet algemene reserve	0	0	-3.000	-1.600	0
Saldo programmabegroting	**-2.150**	**-361**	**297**	**81**	**-161**

Voor het jaar 2027 hebben we een voordelig saldo van € 361.000, meerjarig hebben we in het jaar 2030 een voordelig saldo van € 161.000.

We hebben in het jaar 2027 forse voordelen, met name door een extra onttrekking aan de reserve Opvang Vluchtelingen van € 12 miljoen. Aan de andere kant hebben we ook hoge incidentele kosten, zoals hiervoor toegelicht. Per saldo hebben we hogere incidentele kosten dan opbrengsten. Dit zorgt ervoor dat de begroting voor 2027 'structureel sluitend' is.
Voor 2028 en 2029 zien we eigenlijk tekorten van respectievelijk € 3,3 miljoen en € 1,7 miljoen. We onttrekken hiervoor een bedrag aan de algemene reserve. Voor 2030 en verder hebben we een beperkt voordelig saldo.
De meerjarige financiële positie blijft echter onder druk staan. De inkomsten vanuit het Rijk zijn onzeker en er zijn nog steeds aanzienlijke risico's. Om voorbereid te zijn op mogelijke tegenvallers en tegelijkertijd onze ambities te kunnen realiseren, zetten we in het komende jaar de strategische heroriëntatie voort.

Volgvel	Ons kenmerk
5	

Bijlagen

- Programmabegroting 2027-2030
- Nota reserves 2026

Samenvatting (=korte inhoud)
In de programmabegroting 2027-2030 concretiseren we het coalitieakkoord 'Met elkaar, aan de slag' en de kaderbrief 2027-2030. Financieel gezien presenteren we een meerjarig sluitende begroting in 2027. In deze programmabegroting geven we een eerste doorkijk uitwerking van onze ambities. De speerpunten uit het coalitieakkoord hebben we per programma uitgewerkt in activiteiten, met een indicatie wanneer we ermee aan de slag gaan. We hebben in deze begroting een belangrijk deel van onze ambities ook financieel vertaald.